

Vanvårdsutredningen ur ett resandeperspektiv

Bland alla de barn och ungdomar som under en lång tid i Sveriges moderna historia, omhändertogs av stat och myndighet för att utplaceras på institutioner och fosterhem. Som av det svenska vård-systemet under många och långa plågsamma år, vanvårdades av ett fullständigt felkonstruerat och vidrigt samhällssystem. Bland alla dessa kränkta och förnedrade människor som idag söker upprättelse, ursäkt och ersättning för sitt ofattbara lidande. Barn från de lägst stående grupperna i samhället och på grund av inkompetenta utredare och människor med den allra vidrigaste inställning man kan tänka sig. Överlevande från denna tid lever i stora trauman från det de blev utsatta för. I dessa skaror av intervjuade människor från denna tid, vittnas det om, barn och ungdomar som kränkts på grund av sin etnicitet, sitt ursprung, sin mörka hy och sitt främmande språk. De människor det gäller är barn och avkommor till resandefolket. En av de "äldsta" invandrargrupper som finns i det svenska samhället. Dessa

resandebarn som av sina vårdare och "fosterföräldrar" utsattes för kränkningar som idag skulle klassificeras som grova diskrimineringsfall. Hur många dessa resandebarn var och är, är svårt att säga.

Jag har själv träffat äldre människor, män och kvinnor, numera avlidna släktingar av resandefolket som blivit utsatta för detta. När de berättat för mig hur de förbjöds att sinsemellan använda sitt modersmål. Hur man skrattade och förnedrade dem på grund av deras "annorlunda" kultur. Detta måste ha varit ett klart ingrepp i deras identitetsutveckling och integritet. Man försökte helt enkelt att hjärntvätta dessa unga människor som egentligen aldrig hade gjort något illa i sitt liv. Förutom att ha blivit födda i ett av samhället icke accepterat, socialt system eller med ett annorlunda ursprung.

Det var på den tiden man kallade resandefolket för "tattarjävlar" och de helsvenska omhändertagna barnen för smutsiga oäktingar. Dessa skulle vara tacksamma för att någon överhuvudtaget ville ha med

Hans Gyllenbäck.

dem att göra. Att inte be dessa människor om ursäkt, eller att ge dessa människor en ekonomisk kompensation för sitt lidande är skandalöst. Frågan är om det finns liknande situationer och system i samhället idag och om de i sådana fall syns. Säkert är metoderna förfinade och begreppen annorlunda än vid dessa människors kränkningar från samhällets sida. Dessbättre har den svenska regeringen tillsatt en myndighet, väl fungerande diskrimineringsombudsmannen, som är beredd att omedelbart sätta in åtgärder för att stävja och åtgärda tendenser och attityder som kan leda till att historien upprepar sig. Låt oss hoppas att våra politiker och myndigheter retroaktivt tar sitt ansvar.

Hans Gyllenbäck
Debattör

Allt fler anmäler till DO

Från DO kommer nya siffror som säger att anmälningarna om diskriminering ökade med nästan femtio procent förra året.

– Sammanslagningen har gjort det lättare för människor att veta vart de ska vända sig, samtidigt som diskrimineringsskyddet har utökats till att gälla flera grunder och flera områden, säger diskrimineringsombudsman Katri Linna.

Ett exempel är graviditas situation i arbetslivet. Många av de svårigheter som kvinnor möter på arbetsmarknaden är relaterade till det faktum att kvinnor föder barn och sedan tar hand om dem.

– Idag kan vi skörda frukterna av de kampanjer som JämO drev för att uppmärksamma problem som uppstår i konflikten mellan arbetsliv och familjeliv. Allt

fler kvinnor tar tillvara sina rättigheter genom att vända sig till DO.

Under året har DO också tagit flera initiativ för att stimulera fack och arbetsgivare att arbeta mera aktivt mot diskriminering och för lika rättigheter och möjligheter för sina medarbetare.

– Facket har en nyckeluppgift som pådrivare för att få in skrivningar i kollektivavtalen om konkreta åtgärder för att förebygga diskriminering, understryker Katri Linna.

Den nya diskrimineringsgrunden ålder står för en stor del av det ökade antalet anmälningar.

– Ärenden där anmälaren blivit bortsorterad ur rekryteringen till en ledig tjänst visar tydligt hur människor sorte-

ras utifrån ålder i stället för faktisk kompetens och kapacitet, säger Katri Linna.

Under 2009 har närmare 300 personer anmält till DO att de utestängts från kollektivtrafik, butiker, restauranger och andra offentliga lokaler som inte varit tillgängliga för personer som har en funktionsnedsättning. Men bristande tillgänglighet omfattas idag inte av skyddet mot diskriminering.

– Vi driver på för att få till stånd en lagändring på området, säger Katri Linna. Det är orimligt att människor utestängs från stora delar av samhällslivet för att de har en funktionsnedsättning. Vi utreder ärendena och kommer att försöka pröva pilotmål med stöd av diskrimineringslagen.